

การศึกษารูปแบบเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้งในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย

ภาณุพงศ์ จงชานสิทธิ์* สุพจน์ ใหม่กันทะ*
Panupong Jongchamsittho Suphot Maikunta

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเป็นมา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้งในจังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง และนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินชนเผ่าดาราอั้ง มาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย สัมภาษณ์ประชากรที่เป็นชนเผ่าดาราอั้ง ซึ่งนิยมสวมเครื่องประดับเงิน จำนวน ๑๕ คน อาศัยใน ๒ อำเภอคือ อำเภอเชียงดาว และอำเภอฝาง ผลการวิจัยพบว่า ชนเผ่าดาราอั้ง หรือ ปะหล่อง เรียกตนเองว่า ดาอั้ง มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ส่วนใหญ่เป็นดาราอั้งแดง แต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าสีสดใส นับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด อัตลักษณ์ที่สวยงามที่สุดของชนเผ่าคือชุดประจำเผ่า อัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นคือ อัตลักษณ์ทางภาษา การแต่งกาย และการนับถือศาสนา ส่วนอัตลักษณ์เครื่องประดับเงิน มี ๒ ประเภทใหญ่คือ เครื่องประดับร่างกาย และเครื่องประดับประกอบชุดประจำเผ่า การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินนั้น โดยที่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือ ภาษา การแต่งกาย และการนับถือศาสนา ส่วนอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินมี ๖ ชนิด คือ ห่วงคอ ห่วงเอว กำไลข้อมือ แผ่นประดับหน้าอก พวงระย้าประดับเสื้อ และกระดุมประดับเสื้อ การนำอัตลักษณ์เครื่องประดับเงิน เป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย ดังนี้คือ “ห่วงคอ” สามารถประยุกต์เป็น จี้ห้อยคอ ต่างหู และกำไลข้อมือ “ห่วงเอว” สามารถประยุกต์เป็นต่างหู กำไลข้อมือ สร้อยข้อมือ และแหวน “กำไลข้อมือ” สามารถประยุกต์เป็นต่างหู กำไลข้อมือ และแหวน “แผ่นประดับหน้าอก”สามารถประยุกต์เป็นต่างหู และสร้อยข้อมือ “พวงระย้าประดับเสื้อ” สามารถประยุกต์เป็นต่างหู สร้อยคอ และแหวน การและสุดท้ายคือ “กระดุมประดับเสื้อ”สามารถประยุกต์เป็นจี้ห้อยคอ แหวน และสร้อยข้อมือ

คำสำคัญ: (๑) เครื่องประดับเงิน (๒) ชนเผ่าดาราอั้ง (๓) การออกแบบ (๔) ร่วมสมัย

* อาจารย์ สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องประดับ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

* อาจารย์ สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องประดับ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

Silver Jewelry Models of the Dara-Ang Hill Tribe in Chiang Mai as Guidelines for Application in Contemporary Silver Jewelry Design

Abstract

The objectives of this research were to examine the culture, way of life, and silver jewelry custom of the Dara-Ang tribe, to analyze the identity of Dara-Ang's culture and their use of silver jewelry as part of their cultural identity, and to apply those designs into contemporary jewelry design. The research population was designers of Dara-Ang silver jewelry in Chiang Mai who lived in Chiang Dao and Fang district. The sample consisted of 15 Dara-ang people, who wore silver jewelry in their daily lives. The results showed that the Dara-Ang or Palong, who called themselves Da-Ang, were tribes living a simple life, and most of the tribe were called red Da-ang (Dara-Ang Daeng) and wore a beautifully colored tribal costume. Buddhism is their main religion. The most marvelous identity is their costume. While their spoken language and their dress are remarkably unique, there are 2 main types of Dara-ang silver jewelry: body silver jewelry and tribal costume jewelry.

The Dara-Ang culture identity analysis consisted of their language identity, costume identity, and religion identity, while their silver jewelry identity analysis consisted of a neck collar, waist belt, bracelet or bangle, chest plate, costume jewelry pieces, and clothes' buttons. From the results, it was clear that their silver jewelry design could be applied to contemporary jewelry design in many ways, especially the neck collar. The neck collar pattern could be modified into jewelry types, such as a necklace pendant, earrings, and bracelets. The waist belt could be modified into earrings, bracelets, bangles, and rings. The bracelet could be modified into earrings, bracelets, and rings. The chest plate could be modified into earrings and bracelets. The costume jewelry pieces could be modified into earrings, necklaces, and rings. The last one is the clothes' button, which could be modified into a necklace pendant, rings, and bracelets.

Keywords: (1) Silver Jewelry (2) Dara-Ang Tribe (3) Design (4) Contemporary

บทนำ

ชนเผ่าดาราอั้ง หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ปะหล่อง” เป็นชนเผ่าหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง ชนเผ่านี้อพยพมาจากพม่า เรียกตัวเองว่า “ดาระอั้ง” ศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชาวไทยภูเขา (๒๕๕๖ : ๑) ระบุว่าชนเผ่าดาราอั้งเป็นชนเผ่าที่ยึดถือคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด วิถีชีวิตจะอาศัยอยู่กันอย่างสุขุขธรรม ปราศจากอบายมุข มีประเพณีพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น ทุกหมู่บ้านจะมีวัดเป็นศูนย์กลาง เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนาพุทธ จะมีการแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่า สวมเครื่องประดับเงิน ฟ้อนรำ ร้องเพลง ทั้งที่วัดและลานหมู่บ้านด้วย ชนเผ่าดาราอั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านศิลปวัฒนธรรมและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยว นั้น พบว่าอาศัยอยู่ ๓ หมู่บ้านคือ ๑) บ้านนอแล ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง ๒) บ้านห้วยหมากเลี่ยม ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง และ ๓) บ้านปางแดงใน ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว การแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่า มักนำเครื่องประดับเงินที่หลากหลายรูปแบบเช่น สร้อยคอ กำไล ฯลฯ มาสวมใส่ ซึ่งส่งผลให้ชนเผ่านี้มีความโดดเด่นในด้านการแต่งกาย รวมทั้งสะท้อนรสนิยมในการใช้เครื่องประดับเงิน แต่ทั้งนี้หากพิจารณาในด้านการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่แล้ว ในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลสรุปสถิติของกรมการท่องเที่ยว (๒๕๕๖ : ๑๙-๒๒) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ พบว่ามีนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เข้ามาท่องเที่ยว

ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนมากถึง ๑๔๕,๘๓๐ คน นิยมเลือกซื้อสินค้าของใช้และของที่ระลึกที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยเฉพาะเครื่องประดับเงินของเชียงใหม่ เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมเลือกซื้อหรือสวมใส่ได้ทุกโอกาส และมีรูปแบบหลากหลายสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภคอยู่เสมอ อีกทั้งเครื่องประดับเงินมีราคาเหมาะสมที่ผู้บริโภคทุกระดับสามารถเลือกซื้อมาสวมใส่ได้ ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้บริโภคนอกเหนือจากเครื่องประดับทองคำซึ่งมีราคาสูง

ปัจจุบันชนเผ่าดาราอั้งในบางหมู่บ้านของจังหวัดเชียงใหม่ มีการนำเครื่องประดับเงินที่เป็นรูปแบบดั้งเดิมของตนเองมาวางจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านของตนเอง แต่เครื่องประดับเงินเหล่านั้นมักไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นรูปแบบที่ไม่สามารถใช้ได้กับวิถีชีวิตในสังคมปัจจุบันได้ เพราะมีขนาดใหญ่ มีรายละเอียดและน้ำหนักค่อนข้างมาก ประกอบกับในปัจจุบันกระแสความนิยมรูปแบบเครื่องประดับเงินของผู้บริโภค ส่วนหนึ่งนั้นมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ผสมผสานกับอัตลักษณ์หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น ดังที่ศูนย์บริการการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ (๒๕๕๖ : ๑) ให้ความสำคัญที่สอดคล้องกันว่าเครื่องประดับเงินเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ โดยจะสะท้อนออกมาบนลวดลายและรูปแบบของเครื่องประดับ เช่น รูปร่างของต่างหูแหวน กำไล สร้อย ฯลฯ เครื่องประดับเงินล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงและมีความสวยงามในตัวเอง การออกแบบที่มีเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนา ทำให้นักท่องเที่ยว

ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมหาซื้อเพื่อใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับ ซึ่งเครื่องประดับเงินถือเป็นหัตถกรรมที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดเชียงใหม่เป็นอันดับต้นๆ ดังนั้นควรมีการประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นรูปแบบร่วมสมัย (Contemporary Style) ของจังหวัดเชียงใหม่หรือของล้านนาขึ้น โดยใช้เอกลักษณ์ของชนเผ่าดาราอั้งเป็นตัวแทนของรูปแบบเหล่านี้ ในแนวทางของการประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นรูปแบบของเครื่องประดับเงินร่วมสมัย (Contemporary Silver Jewelry) งานออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยนี้น่าจะเป็นสิ่งเพิ่มมูลค่าให้กับรูปแบบเครื่องประดับเงินในปัจจุบัน นับเป็นส่วนหนึ่งของการใช้คุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานหรือกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในระดับจังหวัดและประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยเป็นพื้นฐาน เพื่อสร้างความแตกต่างและความโดดเด่นของสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาด (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙ : ๗๕)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการออกแบบเครื่องประดับมีความสนใจประเด็นของการออกแบบเครื่องประดับเงิน และพิจารณาแล้วเห็นว่าเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง เป็นชิ้นงานเครื่องประดับที่มีความหลากหลายรูปแบบมีประโยชน์ใช้สอยที่ครบถ้วน รวมทั้งความสวยงามควบคู่กัน จึงเห็นควรศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงินโดยประยุกต์ใช้จากอัตลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตชนเผ่ารวมทั้งเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง

ให้เกิดเป็นรูปแบบเครื่องประดับเงินร่วมสมัยที่สามารถใช้ได้กับผู้คนหรือผู้บริโภคในสังคมปัจจุบันได้ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเครื่องประดับเงิน อันส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ทางการออกแบบเครื่องประดับเงิน ที่สามารถใช้เป็นแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเครื่องประดับเงินของชุมชน ท้องถิ่น อันนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในการใช้วัฒนธรรมเป็นฐานเพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง ในจังหวัดเชียงใหม่

๒. เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง

๓. เพื่อนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินชนเผ่าดาราอั้ง มาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษารูปแบบเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

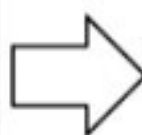
๑. รูปแบบอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นเครื่องแต่งกายกาย ความเชื่อ ของชนเผ่าดาราอั้ง

๒. รูปแบบอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของสร้อยคอ กำไล ห่วงคอ กำไลข้อมือ ต่างหู ฯลฯ ของชนเผ่าดาราอั้ง

๓. เรื่องราวหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง ได้แก่ แหล่งที่มาของเครื่องประดับ อุตสาหกรรมที่ปรากฏบนเครื่องเงินชนเผ่า วัสดุที่ใช้ทำเครื่องประดับ รูปทรง/รูปแบบของเครื่องประดับ สวดลายของเครื่องประดับ การผลิตเครื่องประดับ พิธีกรรมและความเชื่อของชนเผ่า การใช้เครื่องประดับ

ตัวแปรอิสระ

๑. รูปแบบอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่า
๒. รูปแบบอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่า
๓. เรื่องราวหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับเงินของชนเผ่า

ตัวแปรตาม

รูปแบบเครื่องประดับเงินร่วมสมัยชนิดต่างๆ ที่ได้รับการออกแบบใหม่ คือ แหวน ต่างหู กำไลข้อมือ สร้อยคอ สร้อยข้อมือ เข็มกลัดเสื้อ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้อาศัยการศึกษาที่เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการศึกษาเชิงลึกและในรายละเอียดของบุคคลที่สวมใส่เครื่องประดับเงิน (ชนเผ่าดาราอั้ง) ผู้ให้ข้อมูลที่แท้จริง

๑. ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ คือ รูปแบบเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้งที่อาศัยอยู่ใน ๓ หมู่บ้าน คือหมู่บ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว หมู่บ้านห้วยหมากเลี่ยม และบ้านนอแล อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

๒. กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากชนเผ่าดาราอั้ง ทั้ง ๓ หมู่บ้าน จำนวน ๑๕ คน และเครื่องประดับเงิน จำนวน ๑๕ ชิ้น

๓. เครื่องมือการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

อย่างเป็นกันเอง เป็นธรรมชาติ และมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง (ชนเผ่าดาราอั้ง)

๔. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการตีความข้อมูล เพื่ออธิบายจากปรากฏการณ์ แล้วนำข้อมูลที่วิเคราะห์มาหาแนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงินร่วมสมัยโดยประยุกต์ใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินชนเผ่าดาราอั้ง

ผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง มีสาระสำคัญเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและรูปแบบเครื่องประดับเงินที่สามารถนำมาประยุกต์โดยการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินรูปแบบร่วมสมัย โดยผู้มีบทบาท

สำคัญหรือเกี่ยวข้องกับเครื่องประดับเงิน คือ ชนเผ่าดาราอั้ง ซึ่งเป็นผู้ที่สวมใส่เครื่องประดับเงินประดับร่างกายรูปแบบต่างๆ ผลการวิจัยสามารถจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้คือ

๑. ความเป็นมา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง ในจังหวัดเชียงใหม่

๑) ความเป็นมา วิถีชีวิต ของชนเผ่าดาราอั้ง

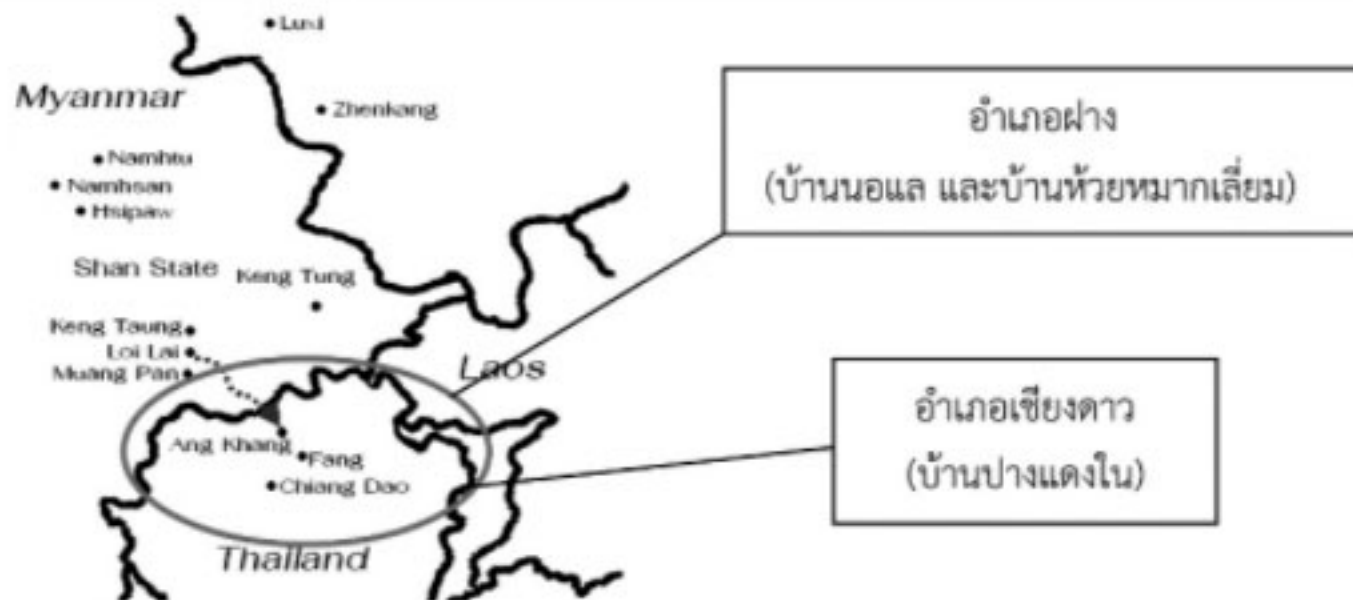
ผู้คนโดยทั่วไปหรือคนเมืองนิยมเรียกชนเผ่าดาราอั้งว่า ชนเผ่าปะหล่อง ซึ่งเป็นการเรียกตามความคุ้นเคยที่เรียกต่อกันมา ในขณะที่ชนเผ่านี้เรียกชื่อชนเผ่าตนเองว่า “ดาอั้ง” หรือ “ดาอั้ง” การเรียกชื่อชนเผ่าตนเองว่า “ดาอั้ง” มากกว่าคำว่า “ปะหล่อง” แสดงให้เห็นวัฒนธรรมการเรียกชื่อที่สั้นหรือกระชับ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียกขานหรือจดจำ และในขณะเดียวกันจะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในความเป็นชนเผ่าตัวเอง ชนเผ่าดาราอั้งไม่มีภาษาเขียน มีแต่ภาษาพูด สำเนียงคล้ายภาษาของชนเผ่าลัวะผนวกกับภาษาพม่า ชนเผ่านี้ส่วนใหญ่มีถิ่นกำเนิดในรัฐฉาน และรัฐคะฉิ่นของประเทศพม่า บางส่วนอาศัยอยู่ในประเทศจีน จากนั้นจึงอพยพเข้ามาในประเทศไทยเนื่องจากภัยสงคราม และเข้ามาอาศัยอยู่ใน ๒ อำเภอ คืออำเภอฝางและเชียงดาว (ดังภาพที่ ๑) ชนเผ่าดาราอั้งมีการเรียนรู้ภาษาเหนือจากสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่และมีการติดต่อกับคนเมืองอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถพูดภาษาเหนือได้ ชนเผ่าดาราอั้งบางคนจึงสามารถติดต่อสื่อสารได้ทั้งกับคนไทยและกับคนพม่า ลักษณะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การผสมกลมกลืนและการปรับตัวทางวัฒนธรรมด้านการสื่อสารของชนเผ่า เพื่อให้สามารถ

ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ดาราอั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นดาราอั้งแดง สังกัดได้จากการนุ่งผ้าถุงที่เป็นสีแดง หรือแดงเข้ม มีลวดลายเป็นเส้นนอน การใช้สีของเครื่องแต่งกายประจำเผ่า (สีของผ้าถุง) จึงเป็นสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งในการจำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มของชนเผ่าดาราอั้ง ดังภาพที่ ๑ และภาพที่ ๒

สังคมของชนเผ่าดาราอั้งเป็นสังคมแบบชนบท อาศัยอยู่เป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูง ลักษณะบ้านเรือนของชนเผ่าดาราอั้งพบว่า ส่วนใหญ่เป็นบ้านทรงเตี้ยทำด้วยไม้และไม้ไผ่ ยกพื้นสูง ทรงปัด ไม่มีหน้าต่าง เพื่อป้องกันลมและความหนาวเย็น สำหรับการเลี้ยงชีพตนเองนั้นส่วนใหญ่รับจ้างทำอาชีพเกษตร เช่น ไร่ชา ไร่ข้าวโพด และขายของที่ระลึกต่างๆ มีผู้ใหญ่บ้าน (พ่อหลวง) หรือผู้นำหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มียศบารมีสำคัญในการติดต่อ ประสานงาน เจริญ รักษาผลประโยชน์ และไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่างๆ ให้กับลูกบ้าน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งแบบเครือญาติและความสัมพันธ์เชิงอำนาจควบคู่กัน

ความเชื่อของชนเผ่าดาราอั้งนั้น พบว่า นิยมนับถือผี ซึ่งเป็นความเชื่อที่เป็นนามธรรมและเป็นส่วนหนึ่งในแนววิถีปฏิบัติของตนเอง เนื่องจากเห็นว่า “ผี” ที่ตนเองนับถือนี้เป็นสิ่งให้คุณและให้โทษต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง สำหรับการนับถือศาสนา ส่วนใหญ่ชนเผ่าดาราอั้งนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด การนับถือศาสนาพุทธจึงเป็นการแสดงออกในเรื่องความเคารพ ความศรัทธา

การแต่งกายของชนเผ่าดาราอั้งพบว่าชนเผ่าดาราอั้งที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนอแล บ้านห้วยหมากเลี่ยมปางแดงใน ไม่มีความแตกต่างกัน และเป็นชุดแต่งกายของกลุ่มดาราอั้งแดง การแต่งกายของผู้หญิงชนเผ่าดาราอั้งนิยมสวมผ้าที่มีสีล้วนสวยงามและ

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงถิ่นกำเนิดและเส้นทางอพยพของชนเผ่าคาราอั้งจากประเทศพม่าเข้าสู่ประเทศไทย
ที่มา : สุจิตต์ลักษณ์ ตีพิมพ์ (๒๕๕๒)

ภาพที่ ๒ การแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่า ของผู้หญิงคาราอั้งแดง บ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว
และบ้านนอแล อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : บันทึกภาพโดยภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

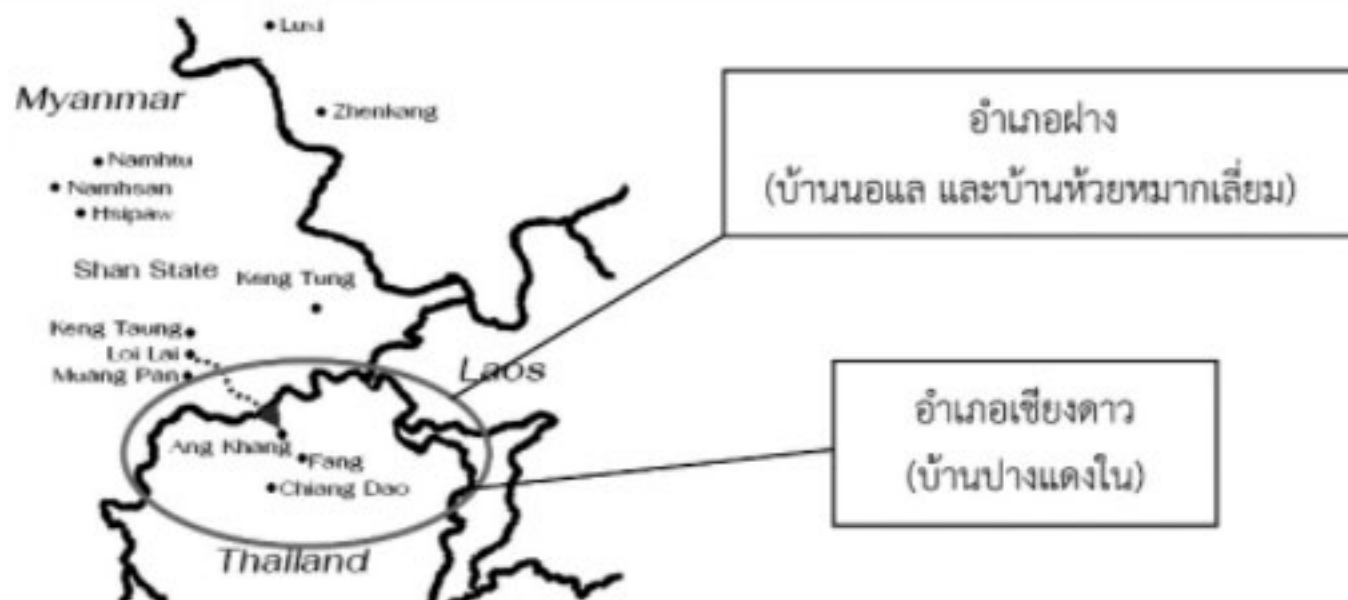
เครื่องประดับเงินควบคู่กัน ส่วนผู้ชายนิยมแต่งกายแบบเรียบง่าย ไม่นิยมสวมเครื่องประดับเงิน เครื่องแต่งกายของคาราอั้ง สามารถแสดงบทบาทหรือสะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญเพศหญิงในฐานะที่เป็นตัวแทนของความสวยงาม

๒) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าคาราอั้ง พบว่า ชนเผ่าคาราอั้งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ ๑) ภาษา นิยมการสื่อสารด้วยภาษาพูดที่ผสมกลมกลืนระหว่างภาษาของชนเผ่าละวะและภาษาพม่า ๒) การแต่งกาย ผู้หญิงคาราอั้งเป็นเพศตัวแทน

ของชุดแต่งกายชนเผ่า ๓) การนับถือศาสนา ค่อนข้างเคร่งครัดในการนับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย

๓) อัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่าคาราอั้ง พบว่าชนเผ่าคาราอั้งนิยมสวมเครื่องประดับเงินควบคู่กับชุดแต่งการประจำเผ่า และยังพบว่าอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่านี้ สามารถจำแนกได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. เครื่องประดับร่างกาย เป็นเครื่องประดับที่เน้นตกแต่งร่างกายโดยตรงหรืออยู่ติดกับร่างกาย ประกอบด้วย ๓ รูปแบบ คือ

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงถิ่นกำเนิดและเส้นทางอพยพของชนเผ่าดาราอั้งจากประเทศพม่าเข้าสู่ประเทศไทย
ที่มา : สุจิตต์ลักษณ์ ตีพิมพ์ (๒๕๕๒)

ภาพที่ ๒ การแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่า ของผู้หญิงดาราอั้งแดง บ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว
และบ้านนอแล อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : บันทึกภาพโดยภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เครื่องประดับเงินควบคู่กัน ส่วนผู้ชายนิยมแต่งกายแบบเรียบง่าย ไม่นิยมสวมเครื่องประดับเงิน เครื่องแต่งกายของดาราอั้ง สามารถแสดงบทบาทหรือสะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญเพศหญิงในฐานะที่เป็นตัวแทนของความสวยงาม

๒) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าดาราอั้ง พบว่า ชนเผ่าดาราอั้งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ ๑) ภาษา นิยมการสื่อสารด้วยภาษาพูดที่ผสมกลมกลืนระหว่างภาษาของชนเผ่าละวะและภาษาพม่า ๒) การแต่งกาย ผู้หญิงดาราอั้งเป็นเพศตัวแทน

ของชุดแต่งกายชนเผ่า ๓) การนับถือศาสนา ค่อนข้างเคร่งครัดในการนับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย

๓) อัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง พบว่าชนเผ่าดาราอั้งนิยมสวมเครื่องประดับเงินควบคู่กับชุดแต่งการประจำเผ่า และยังพบว่าอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่านี้ สามารถจำแนกได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. เครื่องประดับร่างกาย เป็นเครื่องประดับที่เน้นตกแต่งร่างกายโดยตรงหรืออยู่ติดกับร่างกาย ประกอบด้วย ๓ รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ ๑ คือ ห่วงคอ จำแนกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะที่ ๑ เป็นรูปห่วงรูปทรงคล้ายหยดน้ำ ลักษณะที่ ๒ เป็นลักษณะห่วงรูปวงรี ปลายเปิด ห่วงคอ ทั้ง ๒ ลักษณะเป็นการออกแบบเครื่องประดับที่คำนึงถึงขนาดสัดส่วนของร่างกายผู้สวมใส่ และออกแบบในลักษณะของความสมดุลสองข้างเท่ากัน รูปแบบที่ ๒ คือ ห่วงเอว เป็นแผ่นโลหะดอกลายนูนต่ำ หน้ากว้างประมาณ ๘-๑๐ เซนติเมตร ตัดโค้งเป็นวงรีเพื่อให้เข้ากับเอว ลักษณะการสวมคล้ายเข็มขัด ด้านในรองด้วยไม้ไผ่เพื่อให้แข็งแรง ภาษาดาราร้างเรียกว่า “หนองเริน” ซึ่งคำว่า “หนอง” แปลว่า “ห่วง” และ “เริน” แปลว่า “โลหะเงิน” และรูปแบบที่ ๓ คือ กำไลข้อมือ เป็นกำไลก้านเปิด มีขนาดใหญ่ ส่วนกลางหนา ส่วนปลายเรียวเล็ก ด้านในกลวง รูปทรงรี ที่สัมพันธ์กับขนาดของข้อมือ จำแนกได้ ๓ ลักษณะ คือ ลักษณะที่ ๑ แบบก้านหนาผิวเรียบ ลักษณะที่ ๒ แบบก้านหนามีร่องเกลียว และ ลักษณะที่ ๓ แบบก้านบางสลักลวดลาย ดังภาพที่ ๓

๒. เครื่องประดับประกอบชุดประจำเผ่า เป็นเครื่องประดับที่ใช้ตกแต่งหรือเย็บติดถาวรกับเสื้อผ้า จำแนกได้ ๓ รูปแบบ ตามตำแหน่งของร่างกาย คือ รูปแบบที่ ๑ คือ แผ่นประดับหน้าอก รูปแบบที่ ๒ คือ พวงระย้าประดับเสื้อ รูปแบบที่ ๓ คือ กระดุมประดับเสื้อ ดังภาพที่ ๔

๒. การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราร้าง

๑) การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม จำแนกเป็น ๑) อัตลักษณ์ทางภาษา วิเคราะห์ในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่าใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล อยู่ในกลุ่มภาษาออสโตรเอเชียติก (มอญ-เขมร) ๒)

อัตลักษณ์การแต่งกาย วิเคราะห์ในเชิงประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามพบว่า ผู้หญิงชนเผ่าดาราร้างแสดงอัตลักษณ์การแต่งกายได้เด่นชัดที่สุด ๓) อัตลักษณ์ในการนับถือศาสนา วิเคราะห์ในเชิงสังคมและความเชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีความเคร่งครัดในแนวปฏิบัติของศาสนา

๒) การวิเคราะห์อัตลักษณ์เครื่องประดับเงิน จำแนกเป็นสามารถวิเคราะห์ในเชิงออกแบบและประโยชน์ใช้สอย ได้ดังนี้ คือ

๒.๑) ห่วงคอ รูปทรงของหยดน้ำ นี่เป็นการออกแบบลักษณะความสมดุลแบบ ๒ ข้างเท่ากัน (Symmetry Balance) รวมทั้งให้มีสัมพันธ์กับสรีระร่างกาย (Ergonomic) ของผู้สวมใส่ อัตลักษณ์ของห่วงคอที่เด่นชัดคือ รูปทรงรี และลักษณะการซ้อนกันของห่วง

๒.๒) ห่วงเอว อัตลักษณ์ของห่วงเอวที่เด่นชัดคือขนาดและลักษณะการสลักลวดลายเป็นจุดเรียงต่อกัน

๒.๓) กำไลข้อมือ เป็นกำไลข้อมือแบบก้านเปิด จำแนกเป็น ๒ แบบ คือ แบบก้านหนา และ แบบก้านบางสลักลวดลาย กำไลนี้มีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด คือ ลวดลายร่องลึกบนวงกำไล และความเป็นร่องเกลียวของกำไล

๒.๔) แผ่นประดับหน้าอก ลวดลายบนแผ่นประดับหน้าอกเป็นการออกแบบลักษณะของความสมดุลแบบรัศมี (Radial Balance) อัตลักษณ์ที่เด่นชัดของแผ่นประดับหน้าอกคือ ลักษณะการเรียงซ้อนกันของแผ่นและลักษณะการสลักลวดลายจุดเรียงต่อกันเป็นลวดลาย

๒.๕) พวงระย้าประดับเสื้อ เป็นลักษณะการออกแบบที่ซ้ำกัน (Repetition) อัตลักษณ์ของพวงระย้าประดับเสื้อจึงปรากฏอยู่ที่ จังหวะและการเคลื่อนไหวของชิ้นส่วน

ภาพที่ ๓ ห่วงคอ ห่วงเอว และกำไลข้อมือ ของชนเผ่าตารอั้ง
ที่มา : บันทึกภาพโดย นายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ภาพที่ ๔ แผ่นประดับหน้าอก พวงระย้าประดับเสื้อ และกระดุมประดับเสื้อ ของชนเผ่าตารอั้ง
ที่มา : บันทึกภาพโดย นายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

๒.๖) กระดุมประดับเสื้อ กระดุมประดับเสื้อเป็นการออกแบบโดยใช้ความสวยงามของรูปทรงที่ซ้ำกัน (Repetition) และความสวยงามของพื้นผิว (Texture) ดังนั้นอัตลักษณ์ของกระดุมประดับเสื้อจึงปรากฏอยู่ที่จังหวะการเรียงกันของรูปทรงและความมันวาวของวัสดุ

๓. การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินชนเผ่าตารอั้ง มาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย

๑) การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าตารอั้งมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบ เป็นลักษณะการคลี่คลายจากสิ่งที่เป็น

นามธรรมไปสู่รูปธรรม และคลี่คลายจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น มีแนวทางดังนี้คือ

๑.๑) การนำอัตลักษณ์ทางภาษามาเป็นแนวทางการออกแบบ ภาษาพูดเป็นภาษาที่ผสมกลมกลืนระหว่างภาษาลัวะและภาษาพม่า ซึ่งภาษาลัวะมีภาษาพูดใกล้เคียงกับภาษากัมพูชา และภาษากัมพูชามีการเขียนพยัญชนะคล้ายกับภาษาพม่า ดังนั้นจึงได้แนวทางการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย โดยใช้อักษรของประเทศกัมพูชา และพมามาดัดแปลงเป็นลายเส้นที่มีเค้าโครงเดิม (ดังภาพที่ ๕) ตัวอย่างเช่น การออกแบบสร้อยคอ การออกแบบต่างหู การออกแบบกำไลข้อมือ และการออกแบบแหวน

๑.๒) การนำอัตลักษณ์ทางการแต่งกายมาเป็นแนวทางการออกแบบ ชุดประจำเผ่าดารารัตน์เน้นเครื่องแต่งกายที่มีสีสันสดใสในโทนร้อน เช่น ม่วงแดง แดง ชมพู สลับกับสีโทนเย็นเพียงเล็กน้อย เช่น ฟ้า เขียว ดังนั้นจึงได้แนวทางการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย (ดังภาพที่ ๖) ตัวอย่างเช่น การออกแบบสร้อยคอ การออกแบบต่างหู การออกแบบกำไลข้อมือ และการออกแบบแหวน

๑.๓) การนำอัตลักษณ์ทางการนับถือศาสนาเป็นแนวทางการออกแบบ ชนเผ่าดารารัตน์นับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย ดังนั้นจึงได้แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงินร่วมสมัยโดยใช้ดอกบัวตูมและลักษณะการพนมมือของชนเผ่าดารารัตน์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการเคารพ ความเลื่อมใส ความอ่อนน้อมถ่อมตน มาจัดวางองค์ประกอบบนตัวเรือนเครื่องประดับ (ดังภาพที่ ๗) ตัวอย่างเช่น การออกแบบกำไลข้อมือ และการออกแบบแหวน

๒) การนำอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่าดารารัตน์ มาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย มีแนวทางดังนี้คือ

๒.๑) การนำอัตลักษณ์ของ “ห่วงคอ” มาเป็นแนวทางการออกแบบ ห่วงคอของชนเผ่าดารารัตน์มีจุดเด่นที่ลักษณะการสวมซ้อนกันเป็นรูปวงรี มีการสลักลวดลายร่องลึกเป็นลายเครือเถา ดังนั้นจึงได้แนวทางการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย (ดังภาพที่ ๘) ตัวอย่างเช่น การออกแบบจี๋ห้อยคอ การออกแบบต่างหู และการออกแบบกำไลข้อมือ

๒.๒) การนำอัตลักษณ์ของ “ห่วงเอว” มาเป็นแนวทางการออกแบบ แนวคิดในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัยโดยการประยุกต์ใช้จากเทคนิคการดอกลวดลายและรูปแบบของลวดลาย บนพื้นผิวของห่วงเอว (ดังภาพที่ ๙) ตัวอย่างเช่น การออกแบบต่างหู การออกแบบกำไลข้อมือ การออกแบบสร้อยข้อมือ และการออกแบบแหวน

๒.๓) การนำอัตลักษณ์ของ “กำไลข้อมือ” มาเป็นแนวทางการออกแบบ โดยได้แนวคิดในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัยโดยการนำความสวยงามของร่องเกลียวมาประยุกต์ใช้หรือคลี่คลาย (ดังภาพที่ ๑๐) ตัวอย่างเช่น การออกแบบต่างหู การออกแบบกำไลข้อมือ และการออกแบบแหวน

๒.๔) การนำอัตลักษณ์ของ “แผ่นประดับหน้าอก” มาเป็นแนวทางการออกแบบ แผ่นประดับหน้าอกมีจุดเด่นที่การดอกลวดลายจุดเรียงต่อกันเป็นภาพดอกไม้ และจังหวะของการเรียงต่อกันเป็นผืนขนาดใหญ่ ดังนั้นจึงได้แนวคิดการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย (ดังภาพ

ก	อ	น	ย	ค
ข	ฉ	ช	ซ	ญ
ฎ	ฏ	ฏ	บ	ฅ
ด	ด	ด	ด	ด
บ	บ	บ	บ	บ
ล	ล	ล	ล	ล
ว	ว	ว	ว	ว

ก อ ค ย ฅ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕

ภาพที่ ๕ แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงินโดยใช้อัตลักษณ์ทางภาษาของชนเผ่าดาราอั้ง
 ที่มา : ออกแบบร่างโดย นายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗

ภาพที่ ๖ แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงินโดยใช้อัตลักษณ์จากสีของชุดประจำเผ่าดาราอั้ง
 ที่มา : ออกแบบร่างโดย นายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗

ภาพที่ ๗ แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงินโดยใช้อัตลักษณ์ทางการนับถือศาสนาของชนเผ่าดาราอั้ง
 ที่มา : ออกแบบร่างโดยนายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗

ภาพที่ ๘ แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงินโดยใช้อัตลักษณ์จาก “ห้วงคอ” ของชนเผ่าดาราอั้ง
 ที่มา : ออกแบบร่างโดยนายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗

ภาพที่ ๑๒ แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงิน โดยใช้อัตลักษณ์จาก “พวงระย้าประดับเสื้อ” ขนเผ่าคาราวัง
ที่มา : ออกแบบร่างโดยนายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๗

ภาพที่ ๑๓ แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงิน โดยใช้อัตลักษณ์จาก “พวงระย้าประดับเสื้อ” ขนเผ่าคาราวัง
ที่มา : ออกแบบร่างโดยนายภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ์ (ผู้วิจัย) วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๗

กับภาษาลัวะกับภาษาพม่า อัตลักษณ์ทางการแต่งกาย ผู้หญิงคาราวังเป็นเพศตัวแทนของชุดแต่งกายชนเผ่า นิยมสวมชุดประจำเผ่าที่เป็นผ้าซิ่นและเสื้อแขนยาวทรงกระบอกผ่าอกทั้งในชีวิตประจำวันและพิธีกรรมต่างๆ และอัตลักษณ์ในการนับถือศาสนา เป็นชนเผ่าที่เคร่งครัดและนับถือศาสนาพุทธมากถึงร้อยละ ๙๕ และมีวิถีปฏิบัติคล้ายกับคนเมือง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าคาราวัง จึงเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรมหรืออัตลักษณ์ที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เป็นสิ่งที่ผู้อื่นมองผ่านเข้าไปในสังคมชนเผ่าสามารถสะท้อนให้ผู้อื่นได้รับทราบความเป็นตัวตน

ของชนเผ่าได้อย่างเด่นชัดที่สุด เป็นชนเผ่าที่ดำรงอัตลักษณ์ของตนเองอย่างดียิ่ง แต่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน หรือมีลักษณะเป็นพลวัต นอกจากนี้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมยังเป็นลักษณะของความสัมพันธ์เชิงสังคมระหว่างผู้มอง (คนเมือง) กับชนเผ่าคาราวัง ซึ่งทั้งสองฝ่ายนี้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายเรื่องอัตลักษณ์ของเจนกิน (Jenkins.๑๙๙๖ : ๓-๔) ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์มีความหมายสองนัยยะด้วยกันคือ ความเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป นั่นคือการตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบกันระหว่าง

คนหรือสิ่งของในสองแง่มุม คือ ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง อัตลักษณ์มิใช่เป็นสิ่งที่มียู่แล้วในตัวมันเอง หรือกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีลักษณะของความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา และยังสามารถคล้อยตามคำอธิบายของ นัทธนี ประสานนาม (๒๕๔๙) ระบุว่า อัตลักษณ์ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา

สำหรับอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินชนเผ่าดาราอั้ง เป็นลักษณะของจุดเด่นที่ปรากฏอยู่ในเครื่องประดับนั้น จำแนกได้ ๒ ประเภทใหญ่คือ ๑) เครื่องประดับร่างกาย เป็นเครื่องประดับที่สวมใส่ติดร่างกายโดยตรง คือ ห่วงคอ ห่วงเอว และกำไลข้อมือ ๒) เครื่องประดับประกอบชุดประจำเผ่า เป็นเครื่องประดับที่ใช้ตกแต่งหรือเย็บติดถาวรกับเสื้อผ้า คือ แผ่นประดับหน้าอก พวงระย้าประดับเสื้อ และกระดุมประดับเสื้อ

อัตลักษณ์เครื่องประดับเงิน จึงสามารถสะท้อนภาพลักษณ์และความเป็นตัวตนของชุดเผ่าได้เด่นชัดเช่นกัน รองจากชุดแต่งกายประจำเผ่า ชนเผ่าดาราอั้งเป็นชนเผ่าหนึ่งที่นิยมสวมเครื่องประดับเงินเป็นอัตลักษณ์ที่จับต้องได้ เป็นงานหัตถกรรมที่มีทั้งคุณค่าความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย เนื่องจากสีของเครื่องประดับเงินเป็นสีขาว ซึ่งแสดงถึงความสะอาด ความบริสุทธิ์ นอกจากเป็นสิ่งที่แสดงความเป็นตัวตนของชนเผ่าแล้ว ยังสามารถแสดงฐานะทางเศรษฐกิจของชนเผ่าดาราอั้ง เป็นสิ่งที่ใช้ตกแต่งร่างกายให้สวยงาม เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจ ความเชื่อ และเป็นมรดกตกทอดให้กับลูกหลาน ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของสุภาวศิรินคราภรณ์ (๒๕๕๓ : ๓๓-๔๕) ที่กล่าวว่า

เครื่องประดับเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถบอกประวัติความเป็นไปในสมัยประวัติศาสตร์ได้ เป็นสื่อสัญลักษณ์ที่บอกถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม นิสัยใจคอของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี เครื่องประดับนอกจากจะใช้ประดับร่างกายเพื่อความสวยงามแล้วยังบอกตำแหน่ง ฐานะ ยศศักดิ์ได้ ในขณะเดียวกันเครื่องประดับยังบอกฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าของได้อีกด้วย และยังสามารถคล้อยตามคำอธิบายของแคมเบล (Campbell, ๑๙๘๑ : ๑๘๐-๑๘๘) ที่ได้เสนอไว้อย่างน่าสนใจว่า ถึงแม้ว่าในอดีตนั้นวัฒนธรรมของชาติในเอเชียมีกย่องหรือให้ความสำคัญกับโลหะทองคำเป็นอันดับแรก แต่ชนเผ่าไม่นิยมใช้โลหะทองคำ ทั้งที่ชนเผ่าเหล่านี้สามารถหาทองคำมาได้ เพราะโลหะเงินนั้น ในแง่น้ำหนักการตีแผ่ขยายรูปร่าง และรูปแบบมักสร้างจุดเด่นที่ดึงดูดสายตาชนเผ่าได้มากกว่า ในแง่แฟชั่นชนเผ่าหลายเผ่ารู้สึกว่าโลหะเงินมีความสวยงามมากกว่า เนื่องจากมีสีผิวเป็นสีขาวดูสะอาด โดยเฉพาะผู้ที่สวมใส่เครื่องประดับ จะเกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ชนเผ่าบางคนสวมใส่เครื่องประดับเงินตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ และรู้สึกว่าเครื่องประดับเงินเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของอวัยวะในร่างกาย

๒) การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง จำแนกเป็น

๒.๑) การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าดาราอั้ง ประกอบด้วย อัตลักษณ์ทางภาษา นิยมใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับคนเมืองและคนพม่า อยู่ในกลุ่มภาษาออสโตรเอเชียติก (มอญ-เขมร) ดังนั้นภาษาดาราอั้งจึงฟังคล้ายสำเนียงภาษาเขมร ผสมกับภาษาพม่า อัตลักษณ์การแต่งกาย

โดยผู้หญิงชนเผ่าดาราอั้งแสดงอัตลักษณ์ การแต่งกายได้เด่นชัดที่สุด สีของผ้าจีนและสีของเสื้อตัดกัน (Contrast) อย่างรุนแรง อัตลักษณ์ในการนับถือศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีความเคร่งครัดในแนวปฏิบัติ ใช้ความเชื่อของตนเองเชื่อมโยงกับพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางภาษา การแต่งกาย และการนับถือ เป็นสิ่งจำแนกความแตกต่างระหว่างชนเผ่าดาราอั้งกับชนเผ่าอื่นและคนเมือง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันของชนเผ่าดาราอั้ง โดยที่อัตลักษณ์ทางภาษา เป็นลักษณะของการติดต่อสื่อสาร และสื่อกลางในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เพื่อเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจในแนวทางเดียวกัน ส่วนอัตลักษณ์ทางการแต่งกาย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสวยงามของสี และการแสดงความเป็นพวกพ้อง ส่วนอัตลักษณ์ในการนับถือศาสนา เป็นเรื่องความเชื่อที่ส่งผลต่อจิตใจและวิถีปฏิบัติที่ดีในสังคมชนเผ่า อัตลักษณ์ทั้ง ๓ ประเภทนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การออกแบบเครื่องประดับเงินรูปแบบใหม่ได้ หรือเป็นลักษณะของข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการออกแบบเครื่องประดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทวิศักดิ์ มูลสวัสดิ์ (๒๕๕๖ : ๒๐-๒๕) ที่กล่าวว่าเครื่องประดับมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงต่ออัตลักษณ์ ความเป็นตัวตน สังคมและชาติพันธุ์ รวมทั้งมุมมองของผู้สร้าง นักออกแบบ ศิลปินและผู้สวมใส่ ต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เครื่องประดับทำหน้าที่เป็นทัศนภาษา (Visual Language) สำหรับการสื่อสารทั้งเชิงศิลปะ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม ดังนั้นเครื่องประดับจึงเสมือนสมุดบันทึกสำหรับการศึกษาบริบททางวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจ

๒.๒) การวิเคราะห์อัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง สามารถวิเคราะห์ได้ ๖ ชนิด คือ ก) ห่วงคอ มีความเด่นชัดที่รูปทรงรีและลักษณะการซ้อนกันของห่วง ข) ห่วงเอว มีความเด่นชัดคือขนาดและลักษณะการสลักกลดลายเป็นจุดเรียงต่อกัน ค) กำไลข้อมือ มีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด คือลวดลายร่องลึกบนวงกำไล และความเป็นร่องเกลียวของกำไล ง) แผ่นประดับหน้าอก มีความเด่นชัดคือ ลักษณะการเรียงซ้อนกันของแผ่นและลักษณะการสลักกลดลายจุดเรียงต่อกันเป็นลวดลาย จ) พวงระย้าประดับเสื้อ มีความเด่นชัดที่จิ้งหะและการเคลื่อนไหวของชิ้นส่วน และสุดท้ายคือ ฉ) กระดุมประดับเสื้อ มีความเด่นชัดที่จิ้งหะการเรียงกันของรูปทรงและความมันวาวของวัสดุ การวิเคราะห์อัตลักษณ์เครื่องประดับเงิน จึงเป็นสิ่งจำแนกเชิงสัญลักษณ์ทางกายภาพของรูปแบบเครื่องประดับในเชิงการออกแบบ การจัดองค์ประกอบศิลป์ ความสวยงาม และประโยชน์ใช้สอย ซึ่งรูปแบบเครื่องประดับเงินของชนเผ่า เป็นรูปแบบเฉพาะใช้ได้เฉพาะในสังคมชนเผ่า มีความสวยงามในบริบทของชนเผ่า แต่หากพิจารณาในเชิงการออกแบบแล้ว เป็นภูมิปัญญาในการออกแบบเครื่องประดับโดยมีที่มาจากรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ รูปทรงอิสระ สำหรับลวดลายนั้นมีที่มาจากลวดลายเรขาคณิต ลวดลายอิสระ ใช้หลักออกแบบโดยใช้หลักของความสมดุล การซ้ำกัน และช่องว่าง ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของทวิศักดิ์ มูลสวัสดิ์ (๒๕๕๖ : ๒๐-๒๕) ที่กล่าวว่า การแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของมนุษย์ผ่านเครื่องประดับนั้น มีในทุกยุคในสังคม ปัจจุบัน การแสดงออกถึงความเป็นตัวตนผ่านเครื่องประดับนั้น มีความสำคัญมากกว่าอดีต

ที่ผ่านมา เพื่อให้ตนเองแตกต่างจากคนอื่นในสังคม ในบริบทการประดับตกแต่งร่างกายแล้วแสดงออกความเป็นตัวตนโดยเครื่องประดับนั้น เครื่องประดับที่แสดงฐานะบ่งชี้ เพื่อสื่อสารความหมายของตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ความหมาย แทนของจริง/ตัวจริงในตัวเองและในบริบทหนึ่งๆ ดังนั้น เครื่องประดับจึงเป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่สามารถแสดงทัศนคติของผู้สวมใส่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๓) การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินชนเผ่าดาราอั้ง มาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย จำแนกเป็น

๓.๑) การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าดาราอั้งมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบ สรุปแนวทางดังนี้คือการนำอัตลักษณ์ทางภาษามาเป็นแนวทางการออกแบบ ตัวอย่างเช่น การออกแบบสร้อยคอต่างหู กำไลข้อมือ และแหวน โดยใช้อักษรของประเทกัมพูชาและพม่ามาดัดแปลงเป็นลายเส้นที่มีเค้าโครงเดิม นำมาจัดองค์ประกอบบนตัวเรือนเครื่องประดับ แล้วใช้เส้นลวดเงินมาดัดให้เป็นเส้นโค้ง การนำอัตลักษณ์ทางการแต่งกายมาเป็นแนวทางการ ตัวอย่างเช่น เช่นการออกแบบสร้อยคอ ต่างหู กำไลข้อมือ และแหวน โดยใช้สีแดงซึ่งเป็นสีของชุดแต่งกายประจำเผ่ากลุ่มดาราอั้งแดง มาสื่อความหมายบนตัวเรือนเครื่องประดับโดยการตกแต่งตัวเรือนด้วยวิธีการลงยาสี (Enamel) การนำอัตลักษณ์ทางการนับถือศาสนาเป็นแนวทางการออกแบบ ตัวอย่างเช่น การออกแบบกำไลข้อมือ และแหวน โดยใช้ดอกบัวตูมและลักษณะการ

พนมมือของชนเผ่าดาราอั้ง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการเคารพ ความเลื่อมใส ความอ่อนน้อม ถ่อมตน ในทางพุทธศาสนาการจัดวางองค์ประกอบบนตัวเรือนเครื่องประดับ การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าดาราอั้งมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบ เป็นเครื่องประดับรูปแบบต่างๆ นี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ออกแบบ หรือนักออกแบบต้องเป็นผู้ที่สามารถตีความ และสร้างแรงบันดาลใจจากสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมได้อย่างลึกซึ้ง แล้วให้เกิดความสวยงามทางด้านศิลปะได้เป็นอย่างดี ต้องสามารถจำแนกประเภทของเครื่องประดับให้มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์แต่ละชนิดได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทวิศักดิ์ มูลสวัสดิ์ (๒๕๕๖ : ๒๐-๒๕) ที่กล่าวว่าเครื่องประดับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีความเชื่อมโยงอยู่กับบริบทของสัญลักษณ์ทางสังคม ในการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนและสถานะทางสังคมของทุกวัฒนธรรม ในปัจจุบันเครื่องประดับมีฐานะเป็นสัญลักษณ์ (Signifier) ที่แตกต่างกันไป ทั้งเครื่องประดับในฐานะการประดับตกแต่งร่างกาย (Body Adornment) สัญลักษณ์ของความร่ำรวย (Wealth) เครื่องหมายของความสำเร็จ (Mark Achievement) รวมทั้งเครื่องประดับในฐานะสัญลักษณ์ชนชั้นทางสังคม (Hierarchy / Class and Gender Separation) กล่าวคือ ประโยชน์ในเชิงวัฒนธรรมที่เด่นชัดของเครื่องประดับ นอกจากความสวยงามแล้วก็คือ การเป็นเครื่องหมายของการแสดงสถานะทางสังคม เช่น การแบ่งชนชั้น ชชาติพันธุ์ เพศ รวมทั้งกลุ่มของชนชาติ เป็นต้น

๓.๒) การนำอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้งมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบ สรุปแนวทางดังนี้คือ การนำ

อัตลักษณ์ของ “ห้วงคอ” มาเป็นแนวทางการออกแบบ ดังตัวอย่างเช่น การออกแบบจี๋ห้อยคอต่างหู และกำไลข้อมือ โดยนำลักษณะการสวมซ้อนกันเป็นรูปวงรี และมีปลายทั้งสองด้านโค้งและม้วนออกด้านนอก มาดัดแปลง แต่ยังคงให้ความรู้สึกอ่อนช้อย การนำอัตลักษณ์ของ “ห้วงเอว” มาเป็นแนวทางการออกแบบ ดังตัวอย่างเช่น การออกแบบต่างหู กำไลข้อมือ สร้อยข้อมือ และแหวน โดยการประยุกต์ใช้จากเทคนิคการดอกลวดลาย และรูปแบบของลวดลาย ที่ปรากฏอยู่บนพื้นผิวของห้วงเอว การนำอัตลักษณ์ของ “กำไลข้อมือ” มาเป็นแนวทางการออกแบบ ดังตัวอย่างเช่น การออกแบบต่างหู กำไลข้อมือ และแหวน โดยการนำความสวยงามของร่องเกลียวนั้นมาประยุกต์ใช้หรือคลี่คลาย การนำอัตลักษณ์ของ “แผ่นประดับหน้าอก” มาเป็นแนวทางการออกแบบ ดังตัวอย่างเช่น การออกแบบต่างหู การออกแบบสร้อยข้อมือ โดยนำจุดเด่นของการดอกลวดลายจุดเรียงต่อกันเป็นภาพดอกไม้ และจังหวะของการเรียงต่อกันเป็นผืนขนาดใหญ่ มาจัดองค์ประกอบบนตัวเรือน การนำอัตลักษณ์ของ “พวงระย้าประดับเสื้อ” มาเป็นแนวทางการออกแบบ ดังตัวอย่างเช่น การออกแบบต่างหู การออกแบบสร้อยคอ และการออกแบบแหวน โดยนำรูปทรงกรวยและลักษณะการเคลื่อนไหวเหมือนจังหวะของดนตรี หรือเกิดการแกว่งไปมา มาประยุกต์ในการออกแบบ การนำอัตลักษณ์ของ “กระดุมประดับเสื้อ” มาเป็นแนวทางการออกแบบ ดังตัวอย่างเช่น การออกแบบจี๋ห้อยคอ การออกแบบแหวน และการออกแบบสร้อยข้อมือ โดยการนำรูปทรงครึ่งทรงกลมที่มีผิวมันวาวและการเรียงต่อกันบนเสื้อผ้ามามีจัดองค์ประกอบ การนำอัตลักษณ์เครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้งมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการออกแบบ

ดังที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นถึงการนำจุดเด่นของเครื่องประดับเงินชนเผ่าดาราอั้งแต่ละชนิดมาผ่านกระบวนการคลี่คลาย จัดองค์ประกอบใหม่ หรือดัดทอนรูปแบบจากรูปแบบที่มีความซับซ้อน สู่รูปแบบที่ง่าย มีการผสมผสานระหว่างความเป็นดั้งเดิมของชนเผ่ากับความทันสมัยใหม่ แต่ทั้งนี้ยังคงความเป็นชนเผ่าดาราอั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทวีศักดิ์ มูลสวัสดิ์ (๒๕๕๖ : ๒๗-๒๙) ที่กล่าวเพิ่มเติมว่า เครื่องประดับร่วมสมัยเป็นเครื่องประดับที่ให้ความสำคัญต่อความคิด (Conceptual Idea) และการแสดงออกทางความคิดของศิลปินและนักออกแบบผ่านผลงานเครื่องประดับด้วยมุมมองและแนวคิดใหม่ (new perspective and conceptual idea) ให้สัมพันธ์ต่อกลุ่มประชากรและสังคมใหม่ เครื่องประดับร่วมสมัยเป็นเครื่องประดับที่มีความน่าสนใจและแตกต่างจากเครื่องประดับประเภทอื่น เช่น เครื่องประดับแบบประเพณีนิยมหรือเครื่องประดับแท้ ดังนั้น เครื่องประดับร่วมสมัยในปัจจุบันจึงมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของผู้ที่รักงานศิลปะและงานออกแบบสมัยใหม่ ในฐานะพาหนะ (Vehicle) และสัญลักษณ์ (Signifier) ของการแสดงออกในความเป็นตัวตนของผู้สวมใส่ที่ต้องการแสดงออกถึงความเป็นปัจเจกในสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่าดาราอั้ง มาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ออกแบบเป็นเครื่องประดับเงินร่วมสมัย นับเป็นแนวทางหนึ่งของกระบวนการออกแบบเครื่องประดับ และอาจมีความสำคัญสำหรับเป็นแนวทางการออกแบบประเภทอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม ผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ๒ ประเด็นดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. นำวิธีการ ขั้นตอน หรือกระบวนการ ออกเครื่องประดับรูปแบบร่วมสมัยโดยใช้อัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมและเครื่องประดับเงินของชนเผ่า ดารอั้ง ไปเป็นแนวทางการออกแบบงานอื่นๆ ที่ใช้อัตลักษณ์ของท้องถิ่น หรืออัตลักษณ์ของ ชนเผ่าอื่นได้อย่างหลากหลายเช่น การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ การออกแบบหัตถกรรม การออกแบบ กราฟิก ฯลฯ

๒. นำไปประยุกต์ใช้หรือเสริมสร้างความรู้ ด้านการออกแบบเครื่องประดับ ในหลักสูตรของ สถาบันการศึกษาทางด้านศิลปะและการออกแบบ

๓. นำไปประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบ เครื่องประดับรูปแบบของล้านนา เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการนำ อัตลักษณ์ของลวดลายในล้านนารูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ออกแบบเป็นเครื่องประดับเงิน

๒. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการนำความ สวยงามของศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในล้านนา มาประยุกต์ใช้ออกแบบเป็นเครื่องประดับ

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (๒๕๕๗). ดารอั้ง.

ค้นเมื่อ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ จาก www.tpso10.org/index.php?option=com_content&view

เกษร ธิตะจारी. (๒๕๔๓). การออกแบบเครื่องประดับ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : โอเดียน สโตร์.

เกษม สาหร่ายทิพย์. (๒๕๔๐). ระเบียบวิธีวิจัย.

พิมพ์ครั้งที่ ๑. นครสวรรค์ : โรงพิมพ์นิวเสรินทร์. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙. ค้นเมื่อ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ จาก www.nesdb.go.th/main.php?filename=develop_issue

จอมจรรย์ มะโนป็น. (๒๕๕๕). การประยุกต์ ลวดลายศิลปะปูนปั้นวัดจุฬามณีเพื่อเป็น แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเงิน เสริมสร้างอัตลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศิลปะกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปและการออกแบบ คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

ทวีศักดิ์ มูลสวัสดิ์. (๒๕๕๖, พฤศจิกายน - ธันวาคม). นักออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยของไทย. นิตยสาร I-Design. ๑๓๓ : ๒๐-๒๕.

นัทธัญ ประสานนาม. (๒๕๔๙). เพศ ชชาติพันธุ์ และปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์. ค้นเมื่อ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ จาก <http://www.midnightuniv.org>

พอล และ อีเลน ลูวิส. (๒๕๒๘). หกเผ่าชาวดอย. เยอรมนี : สเตป ไมเยอร์.

ภาณุพงศ์ จงขานสิทธิ. (๒๕๔๙). การศึกษา เครื่องเงินของชนเผ่าในล้านนา เพื่อออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๐). อัตลักษณ์. ค้นเมื่อ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ จาก <http://www.royin.go.th/th/home/index.php>

รชช ศิริลิโก.(ม.ป.ป.). เครื่องประดับ ในสารานุกรม ไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ใน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม ๓๔ เรื่อง
ที่ ๔ ค้นเมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ จาก [http://
kanchanapisek.or.th/kpb](http://kanchanapisek.or.th/kpb) .

วรางคนางค์ วรรณตุง. (๒๕๕๔). การพัฒนารูป
แบบเครื่องประดับเงินจากอัตลักษณ์ชาว
เขาเผ่าลีซอ(ลีซู) หมู่บ้านศรีดงเย็น อำเภอ
แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่".วิทยานิพนธ์
ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปและ
การออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

ศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชาวไทย
ภูเขา. (๒๕๕๗). ดาราอั้ง (ปะหล่อง) ค้นเมื่อ
๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ จาก [http://www.
contothailand.org/independentfile/
INDEX.ASP](http://www.contothailand.org/independentfile/INDEX.ASP)

สกุณี ญัฐพลวัฒน์. (๒๕๔๕). ดาราอั้ง คนชาย
ขอบสองแผ่นดิน วารสารสังคมวิทยา
มานุษยวิทยา. ๒๑ (๑) : ๘๗ - ๑๒๓.

สุจิตลักษณ์ ดีมตุง (๒๕๕๒). รายงานการวิจัย
เรื่อง ดาระอาง : ภาษาวัฒนธรรมและการ
ดำรงชาติพันธุ์ในหมู่บ้านชายขอบแดนไทย-
เมียนมาร์. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับ
แห่งชาติ. (๒๕๔๕). โลหะเงิน ค้นเมื่อ ๑
ธันวาคม ๒๕๕๖ จาก [http://www.git.
or.th/2014/index.html](http://www.git.or.th/2014/index.html)

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. (๒๕๔๕). ศิลปะ
ร่วมสมัย ค้นเมื่อ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ จาก
<http://www.ocac.go.th/index.php?>

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๕๑).

ราชกิจจานุเบกษา เรื่อง พระราชบัญญัติส่งเสริม
ศิลปกรรมร่วมสมัย. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๔ ก
กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราช
กิจจานุเบกษา.

สุภาวี ศิรินคราภรณ์. (๒๕๕๐). ศิลปะเครื่อง
ประดับกายสัมพันธ์กับการสักการะทางจิต
วิญญาณวารสารวิชาการศิลปะและการ
ออกแบบ. คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ๒ : ๓๓ - ๔๕.

สุภาวี ศิรินคราภรณ์. (๒๕๕๓). รายงานการวิจัย
เรื่อง แนวทางการพัฒนาเมืองสวยด้วยการ
สร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย :
กรณีศึกษาภูมิปัญญาและวิถีชีวิตแห่งชุมชน
บ้านแม่หมี่ใน จังหวัดลำปาง กับพัฒนาการ
การสร้างสรรค์สุนทรียภาพของเครื่องประดับ
ชาติพันธุ์ร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานศิลป
วัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

สารานุกรมวิกิพีเดีย. (๒๕๕๗). ศิลปะร่วมสมัย
ค้นเมื่อจาก ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ จาก [th.
wikipedia.org/wiki/](http://th.wikipedia.org/wiki/)

ยี่ คำหมาด, ผู้นำหมู่บ้าน. (๒๕๕๗, กุมภาพันธ์ ๑๕).
ชนเผ่าดาราอั้ง บ้านห้วยหมากเลี่ยม อำเภอฝาง
จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์

องอาจ นัยพัฒน์. (๒๕๕๑). วิธีวิทยาการวิจัย
เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรม
ศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

Campbell, Margaret. (1981). From the
Hand of the Hill. Hong kong : Toppan
Printing.

Jenkins, Richard. (1996). Social Identity.
London Routledge.